

АГАТА КРИСТИ

ЗЛОТО Е НА ПЪТ

AGATHA CHRISTIE ® By the Pricking of My Thumbs Copyright © 2011 Agatha Christie Limited
(a Chorion company). All rights reserved.

By the Pricking of My Thumbs © 1968 Agatha Christie Limited. All rights reserved.

©Злото е на път©1994, Agatha Christie Limited, a Chorion company. All rights reserved

Художествено оформление на корицата - Димитър Стоянов – Димђ

© Издателство ЕРА, София, 2011

ISBN: 978-954-389-144-3

АГАТА КРИСТИ

ЗЛОТО Е

НА ПЪТ

ЕРА

КНИГА ПЪРВА

„Слънчевото било“

1. Леля Ейда

Господин и госпожа Бересфорд седяха на масата за закуска. Те бяха една обикновена двойка. Стотици двойки на средна възраст като тях закусуваха точно в този момент из цяла Англия. Денят също беше съвсем обикновен – всеки пет от седем дни са такива. Изглеждаше като че ли ще завали, но все пак не беше много сигурно, съпругът някога беше имал рижа коса. Все още имаше следи от нея, но по-голямата част от косата му беше придобила онзи пясъчносив цвят, който се среща толкова често при рижите хора на средна възраст. Съпругата някога беше имала гъста и къдрава черна коса. Сега черното беше изпъстрено тук-там със сиви кичури, а това създаваше много приятен ефект. Преди време госпожа Бересфорд смяташе да си боядиса косата, но накрая реши, че се харесва повече така, както я е направила природата. Вместо това реши да опита ново червило, което да я освежи.

Една двойка на средна възраст, която закусува заедно. Приятна двойка, но в нея нямаше нищо забележително. Така би казал някой страничен наблюдател. Ако страничният наблюдател беше и млад, той или тя щеше да добави: „О, да, много са приятни, но са убийствено скучни, както всички стари хора.“

Съпрузите Бересфорд обаче още не се смятаха за стари. Нямаха представа, че те, както и още много други са обявявани автоматично за скучни единствено по тази причина. Само от младите, разбира се, но в такъв случай, биха помислили те снизходително, младите не знаят нищо за живота. Бедничките, непрекъснато се тревожат за изпити, за сексуалния си живот, за покупката на разни чудати дрехи или за екстравагантните неща, които правят с косата си само и само да изглеждат по-особено. А господин и госпожа Бересфорд седяха на масата за закуска.

Господин и госпожа Бересфорд бяха на мнение, че току-що са прекрачили в най-хубавите години на средната възраст. Двамата се харесваха, харесваха самите себе си и дните им минаваха спокойно и приятно.

Е, не всичко минаваше гладко, но кой е застрахован от неприятности? Господин Бересфорд отвори едно писмо, прегледа го и го прибави към малката купчинка от лявата си страна.

Взе следващото писмо, но не го отвори. Остана така за момент с писмото в ръка, загледан в поставката за хляб. Жена му го наблюдава известно време, после попита:

- Какъв е проблемът, Томи?
- Проблем ли? – изрече той. – Какъв проблем?
- Да, проблем.
- Няма проблем – отговори господин Бересфорд. – Трябва ли да има?
- Беше се замислил за нещо – каза Тапънс с укор.
- Изобщо не мислех за нищо.
- О, не, мислеше. Случило ли се е нещо?
- Не, разбира се, че не. Трябва ли да се е случило нещо? – След което добави: – Получих сметката от водопроводчика.
- А – каза Тапънс с разбиране, – предполагам повече, отколкото очакваше.
- Естествено – отвърна той, – винаги е така.
- Не мога да разбера защо не сме станали водопроводчици – каза Тапънс. – Ако беше водопроводчик, аз щях да съм жена на водопроводчик и щяхме да трупаме пари.
- Много недалновидно от наша страна да пропуснем възможност.
- Сметката от водопроводчика ли разглеждаше току-що?
- О, не, това бе просто един призив.
- Малолетни престъпници или расова интеграция?
- Не. Просто откриват още един дом за стари хора.

– Е, това във всички случаи е по-трогателно – рече тя, – но не разбирам защо трябва да изглеждаш толкова загрижен.

– Не мислех за това.

– Добре, за какво мислеше тогава?

– Предполагам, че призивът ме подсети за това – каза господин Бересфорд.

– За какво? – попита Тапънс. – Знаеш, че накрая ще ми кажеш.

– Наистина не е нещо важно. Просто си помислих, че може би... е, добре, помислих си за леля Ейда.

– Разбирам – рече Тапънс, схващайки моментално. – Да – добави меко и замислено, – леля Ейда...

Очите им се срещнаха. Тъжно е, но е факт, че днес почти във всяко семейство съществува проблемът „леля Ейда“. Имената са различни – леля Амелия, леля Сюзън, леля Кати, леля Джоан. Те могат да бъдат баби, възрастни братовчедки или дори пралели. Но те съществуват и представляват житейски проблем, който трябва да бъде решен. Трябва да се уреждат най-различни неща. Необходимо е да се подбере подходяща прислуга за по-възрастните, която трябва внимателно да се проучи. Търсят се препоръки от лекари, от приятели, които имат своя собствена леля Ейда, която била „напълно щастлива, преди да умре“ в някой старчески дом като „При Лоръл от Бексхил“ или „Щастливите поляни на Скарбъро“.

Отминаха дните, в които леля Елизабет, леля Ейда и останалите живееха щастливо в домовете, в които са живеели, наглеждани от предани, макар и понякога малко тиранични стари прислужници – за удовлетворение и на двете страни. Или пък безбройните нещастни родственици, бедни племенници или видиотени братовчедки – стари моми, които копнеят за хубав дом с три добри ястия дневно и уютна спалня. Търсенето и предлагането се допълваха взаимно и всичко беше наред. Днес нещата са по-различни.

За днешната леля Ейда трябва да се осигуряват специални условия – не просто за една възрастна дама, която поради артрит или други ревматични проблеми е изложена на риска да падне по стълбите, ако остане сама вкъщи, или пък страда от хроничен бронхит, или се кара със съседите си и обижда търговците.

За нещастие всяка леля Ейда представлява много по-голям проблем в сравнение с който и да е представител на подрастващото поколение. Децата могат да бъдат дадени на забавачка, на роднини или изпратени в подходящи училища, в които да остават и за празниците. Могат да им се уреждат екскурзии с понита или лагери и като цяло от децата постъпват по-малко оплаквания по отношение на условията, които им се осигуряват. Всяка леля Ейда е съвсем различна. Собствената леля на Тапънс Бересфорд – пралеля й Примроуз – беше забележителен смутител на спокойствието. Невъзможно беше да ѝ се угоди. Скоро след като се нанесе в нова обстановка, имаща за цел да осигури хубав дом и всички удобства за една възрастна дама, и след като написваше няколко изключително хвалебствени писма на племенницата си, в които превъзнасяше даденото домакинство, следващата новина, която пристигаше, бе, че тя възмутено е напуснала без предизвестие.

„Невъзможно. Не бих могла да остана там нито минута повече!“

В продължение на година леля Примроуз се нанесе и съответно напусна единайсет такива дома, докато накрая писа, че е срещнала един много очарователен млад мъж. *„Изключително всеотдайно момче. Загубил е майка си в ранна възраст и отчаяно се нуждае от някого, който да се грижи за него. Наела съм апартамент и ще дойде да живее при мен. Тези условия напълно ще задоволят и двама ни. Явно сме създадени един за друг. Вече не трябва да се притесняваш, скъпа Прудънс. Бъдещето ми е осигурено. Утре ще се срещна с адвоката си, за да направя някои разпоредби относно Мървин, в случай че се спомина преди него, което, разбира се, е естественият ход на нещата, въпреки че те уверявам, в момента се радвам на цветущо здраве.“*

Тапънс незабавно хукна на север (инцидентът беше станал в Абърдийн). Случи се така обаче, че полицията пристигнала първа и отвела чаровния Мървин, когото търсела от известно време по обвинение в парични измами. Леля Примроуз беше дълбоко възмутена и квалифицира случая като „гонение“, но след като присъства на съдебното дирене (където бяха взети под внимание двама и пет подобни случая), бе принудена да промени мнението си за своето протеже.

– Знаеш ли, Тапънс, мисля, че трябва да отида да видя леля Ейда – каза Томи. – Отдавна не съм я посещавал.

– Като че ли си прав – рече тя без ентузиазъм. – Колко време мина оттогава?
Той се замисли:
– Сигурно има година.
– Повече е – отвърна Тапънс. – Мисля, че е повече от една година.
– Виж ти – учуди се Томи, – колко бързо лети времето! Не мога да повярвам, че е било толкова отдавна. Все пак мисля, че си права, Тапънс. – Той пресметна. – Ужасно е да се забравя така. Чувствам се доста виновен.
– Струва ми се, че не трябва – успокои го жена му. – В края на краищата, ние ѝ изпращаме разни неща и ѝ пишем.
– О, да, зная. Страхотна си в тези работи, Тапънс. Но понякога човек чете неща, които го разстройват.
– Имаш предвид онази ужасна книга, която взе от библиотеката ли? Наистина ми е мъчно за милите старци. Колко много са страдали.
– Предполагам, че историята е вярна. Имам предвид, че е взета от живота.
– О, да – отвърна Тапънс, – сигурно има такива места. Има и толкова нещастни хора, които просто не могат да бъдат други. Но какво може да направи човек, Томи?
– Нищо не може да направи, освен да прояви по-голямо внимание. Да внимава какво избира, да го проучи внимателно и да се увери, че за нея се грижи симпатичен лекар.
– Трябва да признаеш, че няма по-симпатичен от доктор Мъри.
– Да – рече Томи и лицето му се разведри. – Мъри наистина е прекрасен човек. Внимателен, спокоен. Ако нещо не е наред, той ще ни извести.
– Затова мисля, че няма защо да се тревожиш – каза жена му. – На колко години е тя сега?
– На осемдесет и две. Не... май, че е на осемдесет и три – добави той. – Сигурно е ужасно да надживееш всички.
– Така ни се струва на нас – рече Тапънс. – Те обаче не мислят така.
– Не можеш да бъдеш сигурна.
– Е, поне леля ти Ейда не мисли така. Не си ли спомняш колко радостна беше, когато ни каза броя на старите си приятели, които вече е надживяла? Накрая завърши: „А пък да ви кажа за Ейми Морган – чух, че нямало да изкара повече от шест месеца. Тя все ми повтаряше колко съм зле, а сега вече е сигурно, че ще я надживея. При това ще я надживея с доста години.“ Видът ѝ беше просто триумфален!
– Все пак... – поде Томи.
– Знам – рече Тапънс, – знам. Все пак чувстваш, че е твой дълг, и затова трябва да отидеш.
– Не смяташ ли, че съм прав?
– За съжаление – отвърна тя – смятам, че си прав. Напълно прав. Аз също ще дойда – добави с лека нотка на примирение в гласа си.
– О, не – каза той. – Защо? Тя не е твоя леля. Не, ще отида сам.
– Съвсем не – заяви жена му. – Аз също обичам да страдам. Ще страдаме заедно. На теб няма да ти е приятно, на мен няма да ми е приятно и нито за момент не допускам, че и на леля Ейда ще ѝ е приятно. Но напълно разбирам, че това е едно от нещата, които трябва да се направят.
– Не, не искам да идваш. В края на краищата не помниш ли колко груба беше тя с теб последния път?
– О, все едно ми беше. Вероятно това е единствената част от посещението, на която се радва бедното старо момиче. Изобщо не я виня за това.
– Винаги си била мила с нея – отбеляза Томи, – въпреки че не ти е особено симпатична.
– Леля Ейда трудно може да бъде симпатична на някого. Ако питаш мен, мисля, че едва ли някой някога си го е помислял за нея.
– Човек не може да не съжалява хората, когато остаряват.
– Аз мога – отвърна Тапънс. – Ти определено си по-добрият от двамата ни.
– Жените са по-безжалостни – рече той.
– Предполагам, че може да е и заради това. В края на краищата жените не са имали време да бъдат нещо друго освен реалисти. Искам да кажа, че много съжалявам хората, които са стари, болни и прочие, стига да са симпатични. Но ако не са... Е, тогава е по-друго, съгласи се. Ако си гаден, когато си на двайсет години, точно толкова гаден ще си на четирийсет, още по-гаден – на шейсет и същински дявол – на осемдесет... е, наистина не разбирам защо човек трябва да съжалява

хората само защото са стари. Човек не може да се промени. Познавам няколко истински душици на по седемдесет и осемдесет. Старата госпожа Бошан, Мери Кар и бабата на хлебаря, милата стара госпожа Поплет, която идваше да чисти у нас. Всички те са много мили и сладки и бих направила за тях каквото мога.

– Добре, добре – каза Томи, – бъди си реалистка, ако наистина искаш да проявиш благородство и да дойдеш с мен...

– Искам да дойда с теб – прекъсна Тапънс. – В крайна сметка, омъжих се за теб и за добро, и за лошо, а леля определено не принадлежи към добрата част. Затова ще дойда с теб ръка за ръка. Ще ѝ занесем букет цветя, кутия шоколадови бонбони с пълнеж и може би едно-две списания. Можеш да пишеш на госпожица Как-се-казваше и да я уведомиш, че ще отидем.

– Някой ден следващата седмица? Бих предложил вторник, ако нямаш нищо против.

– Нека да бъде вторник – отвърна Тапънс. – Какво казваше жената? Не мога да си спомня... икономката или управителката, или каквото е там. Името ѝ започваше с П.

– Госпожица Пакард.

– Точно така.

– Може би този път ще бъде различно – предположи Томи.

– Различно ли? В какъв смисъл?

– О, не зная. Може да се случи нещо интересно.

– Може влакът да катастрофира – каза Тапънс с явно оживление.

– Откъде, за Бога, ти дойде това наум?

– Е, разбира се, че не искам подобно нещо. Просто...

– Просто какво?

– Просто някакво приключение, нали? Може би ще можем да спасим нечий живот или да извършим нещо полезно. Полезно и в същото време вълнуващо.

– Каква надежда само!

– Знам – съгласи се тя. – Просто понякога на човек му хрумват подобни идеи.

АГАТА КРИСТИ
ЗЛОТО Е НА ПЪТ

Герасим Славов
превод от английски

Издателство ЕРА, София
тел. 02/980 16 29
e-mail: era@erabooks.net

Печат: ЕКСПЕРТПРИНТ ЕООД